

Forslag bibeholdt. Man har bibeholdt Tanken om, at Staten skulde stille billige Laan til Raadighed til Opførelse af Arbejderboliger; dette er vedblivende Grundtanken i Forslaget. De vigtigste Forskjelligheder ere jo, at der i Stedet for en Forpligtelse for Finansministeren til at yde disse Laan under visse Betingelser er traadt blot en Bemærkning, endvidere, at den treaarige Rente-frihed er bortfalden, og endelig har Forslaget jo ved Landstingets Affattelse faaet en videre Affattelse, faaet en videre Udstrækning; man har ikke begrændset det blot til Københavns Kommune, men taget Kjøbstadskommunerne med, og man har ikke begrændset Udførelsen af disse Arbejder og Optagelsen af de Laan, som der er Tale om, til Kommunerne, men man har forbeholdt Laanene ogsaa for Private og for Selskaber. Af de Forandringer, der saaledes ere indførte i Forslaget, mener hele Udvalget, at det ubetinget vil være heldigt at faae Kjøbstæderne med. Hele Udvalget er af den Ansigtspunkt, at der i Principet i alt Fald ingen Grund er til at forbeholde disse Laan for København alene. Da det er givet, at der ogsaa i vore Byer her i Landet er stor Mangel paa sunde og gode Arbejderboliger og findes overbebyggede og usunde Bydele, vil det være hensigtsmæssigt og retfærdigt at udstrække Laanene ogsaa til andre Byer end København. Kun maa man derved have den Betænkning, at Summen, der allerede var lille for København, selvfølgelig i Forhold bliver endnu mindre, naar den skal kunne benyttes ogsaa til Landets Kjøbstæder, men man har beroliget sig med den Betragtning, at hvad der her foreligger, er kun et første Skridt, et Forsøg, og hvis dette Forsøg lykkes, antage vi, at alle Lovgivningsmagts Fattorer ville være enige om at gaa videre. Vi have heller ikke havt Noget imod at aabne Foreninger og Private Leilighed til at have Godt af disse Laan. Det er jo klart, at navnlig Opførelse af Arbejderboliger er en Virksomhed, der i sig selv har viist sig at ligge meget godt for Private og for Selskaber, og at udelukke dem fra Retten til at faae Laan paa disse billige Vilkaar have vi paa ingen Maade villet være med til.

Der var i det oprindelige Lovforslags § 2 en Bestemmelse, der lød saaledes: „Arbejdsforholdene under de nævnte Arbejders Udførelse fastsættes gennem et af Københavns Kommune udstedt Regulativ, hvorved det sikres, at Arbejderne antages uden Hensyn til, hvilke Foreninger de ere Medlemmer af, og kun saafremt de i de sidste 3 Maanedes før deres Antagelse have havt

Bopæl i Københavns, Frederiksbergs eller Taarnby Kommuner, samt at Arbejdslønnen ikke søges trykket ned under den, som til enhver Tid, i Følge Overenskomst mellem Arbejdsgiverne og Arbejderne, maa være gjældende for de enkelte Sag.“ Nu tror jeg at kunne sige, at det i høi Grad er Udvalgets Ønske, at Regler som disse maatte blive overholdte under Udførelsen af de Arbejder, her er Tale om, at Arbejdere maa blive antagne uden Hensyn til, af hvilke Foreninger de ere Medlemmer, det vil sige, altsaa, uden at politiske og andre Hensyn gjøres gjældende, og at Arbejdslønnen ikke søges trykket ned under det, som til enhver Tid ved mindelig Overenskomst mellem Arbejdsgivere og Arbejdere er blevet anset som rimeligt og billigt. Det ere jo Alle enige om, at hvis man ved Lovbestemmelser kunde sikre, at dette skete, burde man ubetinget gjøre det, men jeg kan ikke nægte, at jeg nærer meget stor Tvivl om, at man i det Hele taget ved Lovbestemmelser kan sikre det. Jeg nærer den største Tvivl derom, jeg kan ikke tænke mig en Lovbestemmelse affattet saaledes, at det virkelig blev muligt skarpt at gennemføre den i Praxis. Et Udtryk som det, at Arbejdslønnen ikke maa „søges trykket ned under den, som til enhver Tid, i Følge Overenskomst mellem Arbejdsgiverne og Arbejderne, maatte være gjældende for de enkelte Sag“, vilde kunne fortolkes paa overordentlig mange Maader. Selv om der eksisterer Præcedens, se vi, der kan komme Fortolkningsstridigheder om de enkelte Punkter i disse, og det vilde da være en Skjønssag, hvilken af disse Fortolknings der var den rette, der „i Følge Overenskomst mellem Arbejdsgivere og Arbejdere“ gjaldt i det paagjældende Tilfælde.

Det er endvidere meget vanskeligt i de enkelte Tilfælde at paavise, at Arbejdere ere blevne bortvist, fordi de hørte til den eller den Forening; thi den, som gjør noget Saadant som at gjøre politiske Hensyn gjældende med Hensyn til Antagelse og Udførelse af Arbejdere, vil vel i Almindelighed ikke ligefrem sige, at dette er Tilfældet; det kunne de i alt Fald lade være med og derved dække sig. Det vilde være en meget vanskelig Sag for Kommunen, der skulde føre Tilsyn med denne Lovbestemmelser Overholdelse, og endnu vanskeligere for Staten at godtgjøre, at man har taget saadanne Hensyn. I ethvert Fald har Udvalget ment, at, saaledes som Forslaget nu bliver affattet, i den videre Udstrækning, Forslaget faar, idet der ikke er Tale om en enkelt Kommune, men flere, og ikke Tale om